

Fjerning av midlertidige forskjeller for små aksjeselskaper

I en forstudie anbefales det å endre skatte- og regnskapsreglene slik at små aksjeselskaper normalt ikke behøver å ha midlertidige forskjeller i regnskapet med beregning av utsatt skatt. Forslaget innebærer at små selskaper kan lage et felles regnskap for skatte og regnskapsformål tilsvarende nærings skjema 5 for «begrenset regnskapspliktige».

Professor
Hans Robert Schwencke
Handelshøyskolen BI, Institutt for
rettsvitenskap og styring

Artikkelen redegjør for innholdet i forstudien som forfatteren – etter oppdrag fra Finansdepartementet – oversendte 15. mai i år.

1 Forenklingsregler for små foretak

Norsk regnskapslovgivning har etter at regnskapsloven ble vedtatt i 1998 hatt et betydelig omfang av forenklingsregler for små foretak – sammenlignet med det regelverket som gjelder for større foretak. Definisjonen av små foretak finnes i regnskapslovens § 1–6) der to av følgende tre kriterier ikke må overskrides for å kunne defineres som små:

- Salgsinntekter 70 millioner kroner
- Balansesum 35 millioner kroner
- Gjennomsnittlig antall ansatte 50

Forenklingsreglene finnes i enkeltbestemmelser i regnskapsloven samt i unntaksregler fra regnskapsstandarder som finnes i NRS 8 *God regnskapskikk for små foretak*. Det typiske innholdet i forenklingsreglene er at små foretak kan velge en regnskapsmessig løsning som tilsvarer skattereglene. Små foretak kan blant annet benytte «fullført kontrakts-metode» for langsiktige tilvirkningskontrakter (rskl. §5–12), og de kan måle kostpris på varer på en måte som er identisk med skatteretten (NRS 8 *God regnskapskikk for små foretak*, pkt. 4.1.2.

Forslag i rapporten

- Skattemessige saldoavskrivninger aksepteres som regnskapsmessige avskrivninger for små aksjeselskaper
- Forslag til skattelovs endringer for alle selskaper:
 - a. Fradrag for ukurans på varer
 - b. Fradrag for faktisk verdifall på kundefordringer
 - c. Fradrag for garantiavsetninger
 - d. Felles årsregnskap og skatteregnskap

2 Skattemessige saldoavskrivninger som avskrivninger i regnskapet?

2.1 Begrensning

Rapporten skal altså ikke inneholde forslag til endringer i regelverket knyttet til skattemessige saldoavskrivninger.

Med utgangspunkt i denne begrensningen kan ikke undertegnede foreslå endringer i saldossystemet. Hovedspørsmålet er i stedet om det bør være mulig og fornuftig å benytte skattemessige saldoavskrivninger som eneste form for avskrivninger i årsregnskapet.

Det er interessant at NOU 2014:13 anbefaler at systemet ikke endres. Det hevdes også i Meld. St. 4 (2015–16) pkt. 1.3.6 bl. annet at:

«Saldossystemet er godt innarbeidet i næringslivet og har betydelige administrative fordeler sammenlignet med for eksempel lineære avskrivninger.»

Det hevdes dessuten at det er en fordel at det kan opereres med samlesaldoer, dvs. felles avskrivningskonti. (NOU 2014:13, s. 243).

Det er mitt klare inntrykk at skattereglene i land som Sverige og Storbritannia er utformet slik at små selskaper beregner avskrivninger én gang, og disse kan gjennomføres i regnskapet.

Før Norge fikk saldossystemet tidlig på 80-tallet hadde vi en tilsvarende ordning i Norge. Daværende Riksskattestyret fastsatte de norske avskrivnings-satsene, og disse ble benyttet i årsregnskapet. I tillegg ble ekstraordinære «tilleggsavskrivninger» vedtatt (tilsvarende regulering finnes for eksempel i Sverige i dag). Tilleggsavskrivninger ble ikke ansett som bedriftsøkonomiske avskrivninger, og ble behandlet som «årsoppgjørdisposisjoner» i årsregnskapet. I balansen gikk derimot også disse avskrivningene til fradrag i verdsettelsen av driftsmidler. Sverige benytter fortsatt systemet med «årsoppgjørdisposisjoner».

Saldoavskrivninger er i utgangspunktet en av flere akseptable metoder for gjennomføring/måling av avskrivninger, også regnskapsmessig. De lovbestemte skattemessige avskrivnings-satsene vil som oftest tilfredsstillende krav til regnskapsmessige satser.¹

Det kan likevel være et spørsmål om den skattemessige behandlingen av salg av anleggsmidler i grupper (dvs. reduksjon på samlesaldo) kan hevdes å

¹ NOU 2014:13, s. 246f.

Forslag til endringer

Etter oppdrag fra Finansdepartementet har undertegnede i samarbeid med førsteamanuensis Eivind Furu- seth på BI utarbeidet en forstudie om ytterligere forenkling av forholdet mellom regnskapsregler og skatteregler for små aksjeselskaper. I praksis innebærer oppdraget at det skal foreslås regler som reduserer «midlertidige forskjeller» for små aksjeselskaper til et minimum.

Mandatet har en begrensning. Skattemessige saldoavskrivninger skal ikke foreslås endret; systemet er nylig analysert, og skal forutsetningsvis ikke endres.

Rapporten til Finansdepartementet forelå 15. mai og foreslår at:

- Små foretak kan anvende skattemessige saldoavskrivninger som eneste avskrivninger i årsregnskapet
- De foreslår nye skatteregler for alle selskaper for varer, kunde- fordringer og garantiavsetninger. Reglene bygger på «laveste verdiprinsipp» og skal derfor kunne brukes i årsregnskapet for små selskaper uten at midlertidige forskjeller oppstår.

Det bør legges til at det også tidligere har vært foreslått at mindre foretak skal kunne benytte skatteregler i årsregnskapet. I 1993 foreslo et klart flertall i regnskapslovutvalget (NOU 1993:2 Differensierte krav til årsopp- gjør, s. 67) at skatteregler skal kunne benyttes i årsregnskapet for små foretak. Forslaget ble fremmet før EU-

direktivene ble implementert i Norge og derved satte grenser for regnskapsretten. Forslaget gjaldt foretak som enten hadde omsetning under ti millioner kroner eller balansesum under ti millioner kroner, eller hadde under ti ansatte. På grunn av implementering av direktivene noe senere, ble forslaget ikke tatt til følge. I stedet fikk vi dagens regnskapslov av 17.7.1998.

Temaet om mulig bruk av skatteregler i årsregnskapet ble drøftet på nytt da EU i begynnelsen av 2000-tallet vurderte å fritta «mikroaksjeselskaper» fra regnskapsplikt etter EU-direktivene. I den forbindelse foreslo Den norske Revisorforening at mikroaksjeselskaper skulle kunne benytte skattereglene i årsregnskapet (Knudsen og Husaas 2009, s. 17–20).

bryte med kravet om at driftsmidlene skal «avskrives planmessig».

Forholdet til EU-direktivene er nærmere drøftet i rapportens kap. 5. Rapportens konklusjon er at EU-retten ikke er til hinder for bruk av skattemessige saldoavskrivninger i årsregnskapet.

2.2 Hvem bør kunne benytte saldossystemet i årsregnskapet?

Min konklusjon er at skattemessige saldoavskrivninger kan benyttes i årsregnskapet for aksjeselskaper som defineres som små foretak etter rskl. § 1–6. Dette utgjør i tilfelle rundt 95 % av våre aksjeselskaper. Mitt inntrykk er at dette synspunktet deles av en rekke regnskapsfolk og revisorer. På den annen side er det nok noen som vil hevde at små foretak er relativt store, eksempelvis med inntil 70 millioner kroner i driftsinntekter.

En sentral brukergruppe for årsregnskaper for små aksjeselskaper er kredittgivere som for eksempel banker. Jeg har forespurrt Finans Norge ved juridisk direktør Carl Flock om synspunkter knyttet til bruk av skattemessige saldoavskrivninger i årsregnskapet for små aksjeselskaper. Flocks svar er

basert på tilbakemeldinger fra medlemsbanker i Finans Norge. Det heter i hans tilbakemelding av 23.4.2019 at:

«... endringene i støpeskjeen ikke får vesentlig betydning for bankenes kredittpraksis».

Når det gjelder manglende inntektsføring av gevinst/tap på anleggsmidler uttales videre:

«Neppe noe stort problem hvis dette heller blir ført direkte mot balansen» (Flock 2019).

Disse uttalelsene fra Finans Norge indikerer altså at bruk av skattemessige saldoavskrivninger i årsregnskaper for små aksjeselskaper neppe skaper vesentlige utfordringer ved kredittgivning. Uttalelsene støtter altså min foreløpige konklusjon.

En alternativ konklusjon kan likevel være at forslaget i stedet bør begrenses til å gjelde de aller minste aksjeselskapene. Mulige avgrensingsalternativer er:

1. Mikroaksjeselskaper, slik disse er definert i EU-retten, for eksempel med en omsetningsgrense på sju

mill. NOK. Dette antas å utgjøre ca. 75 % av norske selskaper.

2. Revisjonspliktige aksjeselskaper. Grensene for revisjonsplikt er utarbeidet av norske myndigheter, og bygger ikke på EU-rettens grenser etter regnskapsretten. Det kan likevel være en viss logikk i å hevde at selskaper som kan slippe revisjon, også kan få anledning til å utarbeide årsregnskaper med mindre fokus på bedriftsøkonomi og mer fokus på skatt og forenkling.
3. Det kan også søkes kompromissløsninger, som for eksempel fastsettning av beløpsgrenser som fremstår som en mellomløsning. Et eksempel kan være å ta utgangspunkt i en fordobling av de beløpsgrensene som er definert som «mikroaksjeselskaper» av EU.

Uavhengig av hvilke beløpsgrenser lovgiver foreslår, mener jeg at regelverket om avskrivninger i regnskapet mest naturlig bør tas inn i en regnskapsstandard. NRS 8 *God regnskapskikk for små foretak* egner seg godt til å innføre slike regler. Det er likevel et problem at arbeidet med regnskapsstandarder er nedlagt. Arbeidet bør igangsettes igjen.

3 Forenkling av skattereglene

3.1 Tre regelsett

EUs regnskapsdirektiver klargjør at omløpsmidler ikke kan måles til en høyere verdi enn «laveste verdis prinsipp». For å unngå midlertidige forskjeller på dette området, er det derfor nødvendig å tilpasse skattereglene til regnskapet.

Rapporten har ikke foretatt beregninger av provenymessige virkninger av slike endringsforslag. Disse antas imidlertid å være relativt begrensede.

Det er viktig å merke seg at de endringene som er forslått i skattereglene, ikke representerer en automatisk kobling mellom regnskap og skatt. Endringsforslagene knyttet til skattereglene vil i stedet være slik at det foreslås konkrete endringer på enkelte skatteregler. Disse endringene skal gjelde generelt for alle skattytere. Endringene i skatteloven innebærer at den skattemessige behandlingen er så vidt lik det som er akseptert for små og mellomstore selskaper regnskapsrettslig, slik at svært mange skattytere slipper å forholde seg til to sett med regler på dette området. De aktuelle områdene er:

1. Tap på kundefordringer
2. Ukurans på varer
3. Garantiavsetninger

I det følgende vil jeg ta for meg disse tre regelsettene, hvor jeg først gir en beskrivelse av regelverkene slik de er pr. i dag. Derneft vil jeg fremme forslag til endring av reglene.

3.2 Tap på kundefordring

3.2.1 Gjeldende rett

Tap på fordringer er et av de mest komplekse temaene innen skatteretten. Frem til 1992 kunne sannsynlige tap på kundefordringer føres til fradrag innen rammen av god regnskapsskikk. Den regnskapsmessige periodiseringen var således bestemmende for den skattemessige periodiseringen av tap på kundefordringer. Det var en rådende oppfatning at en del skattytere lot seg friste til å foreta større regnskapsmessige nedskrivninger på kundefordringer for å få fradrag for disse skattemessig. Som et resultat av dette forslø Regjeringen i forbindelse med skatte-

reformen i 1992 at skattyter først skulle få fradrag for tap på kundefordringer når tapet var endelig konstatert. Dette fant Stortinget å være for restriktivt, og valgte å innføre en sjablongregel hvor skattyter får fradrag for tap på kundefordringer basert på et faktortall.² Se mer om dette rett nedenfor.

Det klare utgangspunktet i dagens skatteregler er at ved fastsettelsen av skattepliktig inntekt «... skal det – bortsett fra unntakene i [sktl. § 14–5 (4) bokstav] b, c og f – ikke tas hensyn til opp- eller nedskrivning av verdien av fordringer.» En viktig underkategori av fordringer, er kundefordringer. Den skattemessige behandlingen av kundefordringer er regulert i sktl. § 14–5 (4) bokstav b, c og d:

«b. Tap på utestående kundefordringer kan nedskrives med virkning for inntektsfastsettelsen. Nedskrivningen beregnes ved hjelp av en nedskrivningsfaktor som settes lik forholdet mellom

1. endelig konstatert tap på kundefordringer fratrukket merverdiavgift i løpet av det inntektsåret nedskrivningen gjelder og i det foregående året, og

2. de siste to års kredittsalg, fratrukket merverdiavgift,

multiplisert med et faktortall som fastsettes av departementet.

c. Nedskrivningsbeløpet etter b beregnes ved å multiplisere nedskrivningsfaktoren med kundefordringsmassen ved årets utløp, medregnet merverdiavgift. Andre avgifter som skattyteren vil få refundert av det offentlige ved tap på kundefordringer, skal ikke medregnes.

d. I stedet for fradrag etter b gis det i ny virksomhet fradrag med to prosent av fordringsmassen ved utgangen av etableringsåret og de to påfølgende inntektsårene.

e. Nedskrivningsbeløp etter b, c og d tas til inntekt ved utløpet av det påfølgende inntektsåret, i den utstrekning beløpet ikke motsvarer tap i inntektså-

ret. Ny avsetning foretas i tilfelle etter forholdene på dette tidspunkt.»

Min praktiske erfaring knyttet til dette er at reglene rundt tap på kundefordringer er relativt komplekse og uforholdsmessig komplekse for skattyter å forholde seg til. I tillegg til den ovennevnte regelen i sktl. § 14–5 (4) er det gitt mer detaljerte regler i FSFIN § 14–5–10 - § 14–5–13.

Det er videre viktig å fremheve at i tillegg til reglene i sktl. § 14–5 (4) og FSFIN § 14–5–10 - § 14–5–13 som gjelder kundefordringer, inneholder skatteloven også mer generelle regler om tap på fordring i næring i sktl. § 6–2. Disse mer generelle reglene gjelder også for kundefordringer.

«(2) Det gis også fradrag for annet tap i virksomhet, herunder endelig konstatert tap på utestående fordring.»

I FSFIN § 6–2–1 er det gitt mer utfyllende regler for når en fordring er å anse som endelig konstatert tapt:

«(1) Tap på utestående fordring som nevnt i skatteloven § 6–2 annet ledd, anses endelig konstatert i den utstrekning

a. foretatt tvangsinn drivning eller inkasso har vært forgyves, eller

b. fordringen er en kundefordring som ikke er innfridd seks måneder etter forfall, til tross for minst tre purringskrav med normale purringsintervaller og slik aktivitet fra kreditors side som forholdene tilsier, eller

c. offentlig gjeldsmegling, konkurs-, likvidasjons- eller avviklingsbehandling i skyldnerens bo gjør det klart at bomidlene ikke gir eller ikke vil gi fordringen dekning, eller

d. fordringen ellers ut fra en samlet vurdering må anses klart uerholdelig.

(2) En fordring anses likevel ikke tapt i den utstrekning den er tilstrekkelig sikret ved pant, kausjon e.l.»

² Se sktl. § 14-5 (4).

Den *regnskapsmessige* behandlingen av tap på kundefordringer er ulik den skattemessige behandlingen. Regnskapsmessig avsetning for tap på fordring representerer det selskapet forventer å tape i fremtiden. Dette gjør man også for at balansen skal gi et riktigst mulig bilde av kundefordringenes virkelige verdi.

Regnskapsmessig skal det altså foretas en konkret og skjønnsmessig vurdering av kundefordringenes virkelige verdi ved årsskiftet. Det kan tas hensyn til hendelser etter årsskiftet for bedre å kunne fastsette denne verdien på korrekt måte.

I praksis fastsettes verdien av kundefordringen gjennom en kombinasjon knyttet til kundens manglende betalingssevne, eventuelt også betalingsvilje. I tilfeller hvor det åpnes konkurs hos den aktuelle kunden, er kundefordringen regnskapsmessig å anse som tapt i sin helhet. Ved gjeldsforhandling vil forslaget til akkord være kjent, og dette kan legges til grunn.³

Mange selskaper benytter dessuten faste prosentsatser for forfalte fordringer som grunnlag for tapsføring; for eksempel slik (Schwencke 2019, s. 424):

0–30 dager	0 %
31–60 dager	10 %
61–90 dager	20 %
Mer enn 90 dager	50 %

2.3.2 Forslag til endringer

Mitt forslag er at det gjennomføres en endring i skatteloven slik at de konkrete regnskapsreglene som henvist til ovenfor, tas inn i skatteloven, dvs.

- Ved konkursåpning anses kundefordringen tapt.
- Ved gjeldsforhandling vil forslaget til akkord danne grunnlag for tapsfradrag.
- Når kunden reelt sett ikke betaler ved forfall gjelder følgende tapsfradrag:

Etter forfall	Tapsfradrag
31–60 dager	10 %
61–90 dager	20 %
Mer enn 90 dager	50 %

3.3 Ukurans på varer

3.3.1 Gjeldende rett

Frem til skattereformen i 1992 var det adgang til å trekke fra deler av kostprisen på varer før realisasjon, gjennom nedskrivning av varelageret. Slik nedskrivningsadgang kunne skje dersom verdien var redusert som følge av prisfall, ukurans mv. I forbindelse med skattereformen i 1992 ble denne adgangen opphevet.

Slik reglene er pr. i dag er det ikke anledning til å nedskrive verdien på varene (med skattemessig virkning) helt eller delvis selv om verdien av varene er redusert til null som følge av ukurans e.l. Varer som skattyteren ikke fysisk har kvittet seg med ved årsskiftet, f.eks. ved å kaste dem på avfallsplass, makulere eller destruere dem, skal tas med i varebeholdningen. Dette gjelder selv om varene er blitt uselgelige f.eks. pga. motesvingninger, teknisk utvikling eller fordi varen er skadet.

Fradrag med skattemessig virkning gis først når varen realiseres, jf. sktl.

§ 9–2. Realisasjon av et varelager vil typisk skje ved salg av varene (eventuelt til redusert pris), tap, ødeleggelse og tilintetgjørelse. Forbudet mot skattemessig nedskrivning gjelder uavhengig av om varene for regnskapsmessige formål skal nedskrives, jf. rskl. § 5–2.

Tilsvarende gjelder for nedskrivning på varekontrakter som følge av inntrådt eller forventet prisfall på varene. Frem til og med 1991 var det også her adgang til fradrag for nedskrivning på varekontrakter pga. inntrådt eller forventet prisfall på varene. Denne adgangen til nedskrivning på varekontrakter som følge av inntrådt eller forventet prisfall på varer ble, som følge av skattereformen i 1992, opphevet med virkning f.o.m. 1992.

I henhold til rskl. § 5–2 skal omløpsmidler (varer) «vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.»

For ordens skyld presiseres at det ikke er adgang under EU-retten til å benytte dagens skatteregler på varer i årsregnskapet. Laveste verdis prinsipp følger av målreglene for omløpsmidler i art 12 nr. 7.

3.3.2 Forslag til endringer

Forskjellen mellom den regnskapsmessige behandlingen av ukurans på varer, hvor varene skal verdsettes til virkelig verdi, og den skattemessige behandlingen, hvor varene skal verdsettes til anskaffelseskost, skaper etter min vurdering unødvendige komplekse regler. Ved å få mer likeartede regler mellom regnskap og skatt på dette området, vil etterlevelseskostnadene til skattyter reduseres. Videre vil like skatte- og regnskapsregler på dette området redusere risikoen for rettsvillfarelse hos skattyter. Videre vil konsekvensen være at beskatning skjer på grunnlag av den økonomiske realiteten.

En eventuell endring av skattereglene slik at den skattemessige tidfestingen følger den regnskapsmessige tidfestingen, vil påvirke den skattemessige periodiseringen av gevinst/tap på varer. Rettsteknisk er skattereglene pr. i dag, hvor det må foreligge en realisasjon, enkle regler. Det er først ved en realisasjon, typisk ved salg av en vare, at det skal beregnes en skattemessig gevinst/tap på varen.

All den tid jeg kun tar for meg omløpsmidler (varer) som er ment å være i bedriftens eie i kort tid, oftest kortere enn et år, vil periodiseringsforskjellen mellom den skattemessige (hvor det kreves en realisasjon) og regnskapsmessige (laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi) behandlingen bli relativ liten. Ofte vil det her være snakk om periodiseringseffekter på 1–2 år. Sett i lys av ønsket om å forenkle regelverket samt redusere etterlevelseskostnadene til skattyter, mener jeg at den skattemessige behandlingen av ukurans på varer bør endres slik at den regnskapsmessige behandlingen av ukurans på varer er bestemmende for den skattemessige behandlingen.

Videre er det slik, som nevnt ovenfor, at den virkelige verdien sjelden vil være lavere enn anskaffelseskosten for varen. Dette innebærer at selv om den skattemessige tidfestingen av ukurans på varelager skulle følge den regnskapsmessige tidfestingen, vil det svært sjeldent være tilfellet at anskaffelseskost er lavere enn virkelig verdi, og det vil

3 Schwencke 2019, s. 422.

derfor sjelden bli aktuelt å nedskrive en vare regnskapsmessig (og således også med skattemessig virkning).

På dette grunnlaget foreslår jeg en endring i skatteloven. Skatteloven skal tildele at hver enkelt varegruppe kan nedskrives skattemessig til virkelig verdi når denne er lavere enn anskaffelseskost. Slikt fradrag forutsetter at verdifallet for eksempel dokumenteres gjennom:

- Dokumenterte lavere faktiske salgspriser sammenlignet med anskaffelseskost frem til tidspunktet for styrets forslag til årsregnskap
- Dokumenterte lavere salgspriser gjennom salgskontrakter sammenlignet med anskaffelseskost, inngått frem til tidspunktet for styrets forslag til årsregnskap

3.4 Garantiavsetninger

3.4.1 Gjeldende rett

Selv om en vareleveranse er fakturert fullt ut, kan det foreligge en forpliktelse for leverandøren til et visst etterarbeid. Slike forpliktelser kan ha varierende varighet, og forpliktelsen må regnskapsføres gjennom en kostnad i resultatregnskapet og en gjeld i balansen. Skattemessig følges «realisasjonsprinsippet», og dette innebærer at det ikke gis skattemessig fradrag for slike avsetninger, jf. sktl. § 14–2 (2) siste punktum.

Sktl. § 14–2 (2) siste punktum innebærer at man ikke skal tidfeste garantiforpliktelser eller andre realforpliktelser. Fradrag med skattemessig virkning gis først når de faktiske direkte og indirekte kostnadene og tapene er pådratt ved oppfyllelse av den fremtidige forpliktelsen. Tidfesting vil f.eks. skje når lønns- og materialkostnader pådras, eller når vederlaget til tredjemenn man benytter blir ubetinget i forbindelse med utførelsen av deres arbeid.

Midlertidige forskjeller knyttet til garantiavsetning kan i stor utstrekning fjernes ved å innføre skattemessige fradrag for avsetningene. Som tidligere diskutert angående temaene ovenfor, er det da nødvendig å endre skattereglene slik at avsetningene etter nye skatteregler også kan brukes i årsregnskapet for små selskaper.

3.4.2 Forslag til endringer

Problemet med garantiavsetninger for regnskapsmessige formål er at mange selskaper har et litt dårlig system for registrering av faktisk garantiarbeid; dvs. forbruk av varer og lønn knyttet til slikt arbeid. Slik vi ser det, bør forslag til skatteregler om garantiavsetninger kunne baseres på et skjønsmessig anslag av beregnede garantikostnader. Hvert år må «gamle» avsetninger tilbakeføres med utgangspunkt i garantitidens lengde. Vi foreslår at det vedtas en fast sats som angir forventede garantikostnader. Etter vår erfaring er 2,5 % av driftsinntekter med garantiansvar et rimelig anslag på garantiutgiftene. Schwencke (2019, s. 586–588) gir eksempler på hvordan garantiavsetninger kan beregnes.

Forslaget innebærer at skatteloven endres slik at det gis tidsbegrenset fradrag for garantiavsetninger, begrenset til 2,5 % av årets omsetning, redusert med et halvt års beregnede utgifter. Det legges altså til grunn at omsetning skjer jevnt over året. Bestemmelsen kan lyde:

«Det gis skattemessig fradrag for midlertidig avsetning til garantiutgifter, beregnet til 2,5% av årets driftsinntekter, fratrukket ½ års beregnede utgifter».

4. Kun ett regnskap for små aksjeselskaper?

4.1 Anvendelse også for aksjeselskaper?

Gjennomføring av forslagene ovenfor gir betydelige lettelser for små aksjeselskaper. Disse kan normalt presentere et årsregnskap med bruk av skattemessige måleregler. Midlertidige forskjeller og regnskapsføring av utsatt skatt opphører.

Når midlertidige forskjeller opphører, kan det være naturlig å stille spørsmålet om ikke et regelverk tilsvarende «begrenset regnskapsplikt» for små personlig næringsdrivende og selskaper etter selskapsloven (jf. rskl. § 3–2b og næringsoppgave 5) kan anvendes også for aksjeselskaper. Dette ville i tilfelle innebære en betydelig forenkling i regnskapsrapporteringen for små aksjeselskaper; regnskapsrapportering og skatterapportering kan da skje i ett identisk dokument, ikke ulikt næringsoppgave 5.

Alternativt kan et slikt regelsett innføres utelukkende for «mikroaksjeselskaper», eventuelt for ikke-revisjonspliktige selskaper.

Innenfor rammen av mandatet har jeg ikke sett det som naturlig å diskutere detaljutforming av et slikt nærings-skjema for aksjeselskaper. Jeg vil likevel reise enkelte utfordringer knyttet til utforming av et skjema som tilsvarer næringsoppgave 5.

4.2 Spesifikasjon og noteopplysninger

Regnskapsrapporteringen for aksjeselskaper må tilfredsstille regnskapsrettens krav til spesifikasjon av resultatregnskap og balanse, jf. dagens regnskapslov §§ 6–1 og 6–2. Samtidig vil beskatningshensyn tilsi at spesifikasjonsnivået må være slik at det må foretas en ytterligere oppdeling av poster. Hjemmel for å foreta en slik ytterligere oppdeling finnes i regnskapslovens § 6–3 første ledd:

«Når den regnskapspliktiges forhold tilsier det, skal det i resultatregnskap og balanse foretas en ytterligere oppdeling av poster og tilføyelser av poster som ikke inngår i oppstillingsplanene»

Små aksjeselskaper skal dessuten gi opplysninger i form av noter, jf. rskl. §§ 7–35 til 7–45. Disse notene er en integrert del av årsregnskapet, og disse bør integreres i et eventuelt nytt regnskapsskjema, tilsvarende næringsoppgave 5. Det må samtidig presiseres at det konsoliderte regnskapsdirektivet fra 2013 innebærer et krav på Norge om å redusere antall notekrav for små aksjeselskaper.⁴ Etter at direktivet er tilpasset norsk rett, er det få krav til noteopplysninger for små aksjeselskaper.

4.3 Permanente forskjeller, skattekostnader og fremførbart underskudd

I næringsoppgave 5 er permanente resultatforskjeller ikke kostnadsført i resultatregnskapet, men i stedet ført direkte mot egenkapitalen i balansen. Slik regnskapsføring må antas å være i strid med både regnskapslovens krav til fullstendighet, og til EU-retten. Disse kostnadene må derfor resultatføres for små aksjeselskaper. Skattepliktig inntekt fremkommer derfor ikke direkte i regn-

4 NOU 2015:10 Om lov om regnskapsplikt, s. 202–203.

skapsoppstillingen, men må beregnes som et tillegg i skjemaet. På samme måte må poster som skattemessig fremførbart underskudd og skattekostnad behandles som egne poster i et tillegg.

4.4 Gjeninnføring av «koblingsmodellen» for aksjeselskaper?

Som det fremgår av rapportens pkt. 3.3 tok Norge i bruk den såkalte «koblingsmodellen» i perioden 1984–1992. I nærings skjema 5 er en tilsvarende modell tatt i bruk, da betegnelsen «ubeskattet egenkapital» er benyttet for bl.a. å kunne vise «gevinst- og tapskonto» direkte i balansen.

Jeg mener det vil være ytterligere forenkling om også små aksjeselskaper kan regnskapsføre gevinst- og tapskonto og eventuelt negativ saldo som ubeskattet egenkapital i balansen. For å få dette til må det gjøres enkelte unntak fra regnskapsloven; spesielt må det gis unntak for små aksjeselskaper fra å vise posten «utsatt skatt» i balansen, jf. rskl. § 6–2 D.I.2. Det er samtidig nødvendig å endre regnskapsloven slik at posten «ubeskattet egenkapital» kan benyttes for små aksjeselskaper, jf. rskl. § 6–2.C.I.

Innføring av «koblingsmodellen» kan muligens ha selskapsrettslige konsekvenser ved at bokført egenkapital reduseres, jf. utdelingsreglene i asl § 8–1. Dette «problemet» kan eventuelt løses ved at egenkapitalandelen (78 %) av «ubeskattet egenkapital» fortolkes å inngå i begrepet «netto eiendeler», jf. aksjelovens § 8–1 første ledd.

5 Avslutning

Forstudien legger opp til lettelse for små aksjeselskaper gjennom å fjerne midlertidige forskjeller på de viktigste områdene for små aksjeselskaper:

Varige driftsmidler (regnskapsendringer)

Varer, kundefordringer og garantiavsetninger (Skattelovsendringer)

Oppfølgingen av studien fra departementets side blir spennende. Statssekretær Jørgen Næsje (FrP) uttalte under offentliggjøringen av rapporten:

«Finansdepartementet er opptatt av forenklinger for næringslivet, og dette

er et spennende forslag som vi vil jobbe videre med.»

Referanser

- Flock, Carl. 2019. Skattemessige saldoavskrivninger i årsregnskapet for små foretak – en uttalelse av 23. april.*
- Knudsen, Espen, og Trine Husaas. 2009. «Forenklinger i aksje- og regnskapslovgivningen for små selskaper.» Revisjon og Regnskap 4 (2009):17–20.*
- NOU 1993:2 Differensierte krav til årsoppgjør, konsernoppgjør og revisjonsplikt)*
- NOU 2014:13. 2014. «Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi.»*
- NOU 2015:10 Om lov om regnskapsplikt.*
- Schwencke, Hans Robert; Baksaas, Kjell Magne; Haugen, Dag Olav; Stenheim, Tonny; Avlesen-Østli, Erik. 2019. Årsregnskapet i teori og praksis 2018: Gyldendal økonomisk forlag.*
- Rapport avgitt til Finansdepartementet 15. mai 2019. Muligheter for forenkling – en forstudie av professor Hans R. Schwencke, Handelshøyskolen BI.*
- www.regjeringen.no/nol/aktuelt/ny-rapport-viser-forenklingmuligheter-for-sma-aksjeselskaper/id2_645_497/*

Begrenset regnskapsplikt for små foretak

Fra 2018 kan små enkeltpersonforetak og små ansvarlige selskaper som ikke har juridiske deltagere, avlegge et forenklet årsregnskap etter skattereglene, og dermed forenkle regnskapsrapporteringen. Har foretaket fylt ut næringsoppgave 5, har det all informasjon tilgjengelig som er nødvendig for å levere inn årsregnskapet.

Statsautorisert revisor
Signe Haakanes
Den norske Revisorforening

Regelen om begrenset regnskapsplikt er å finne i regnskapsloven § 3–2 b. Det er utarbeidet en egen regnskapsstandard, NRS *God regnskapsskikk for foretak med begrenset regnskapsplikt*, og en ny næringsoppgave, RF-1368 *Næringsoppgave 5 for foretak med begrenset regnskapsplikt og ikke-regnskapspliktige sel-*

skap med deltakerfastsetting. For innlevering av regnskapet via Altinn har Regnskapsregisteret utarbeidet et nytt skjema RR-0011 *Årsregnskap etter regel om begrenset regnskapsplikt.*

Fra hvilket regnskapsår?

Foretakene kan benytte seg av reglene fra og med regnskapsåret 2018, med ett unntak.

Unntaket gjelder selskaper som har valgt å fravike selskapslovens regel om

at alle deltagere er medlemmer av selskapsmøtet. Lovbestemmelsen om begrenset regnskapsplikt krever i slike tilfeller at selskapsmøtet vedtak gjøres kjent for deltagerne som ikke er medlemmer av selskapsmøtet før regnskapsårets begynnelse eller ved stiftelsen. Dette impliserer at slike foretak tidligst kan velge begrenset regnskapsplikt for 2019 hvis vedtaket er fattet og bekjentgjort i 2018. Deltagerne har så mulighet til å kreve at årsregnskapet avlegges etter ordinære regler. Kravet må i så fall